

หมอหลวง ข้ามกาล

นวนิยายข้ามเวลา · เมื่อวิชาแพทย์ยุคนี้ไปยืนอยู่ในนครศิลา

แพทย์หญิงคนหนึ่งตกลงไปในยุคที่ยังไม่มีใครรู้จักเชื้อโรค
พร้อมกระเป๋าเวชภัณฑ์หนึ่งใบที่มีของใช้ได้ไม่กี่ย่าง
สิ่งที่เธอเหลืออยู่จริงๆ คือความรู้ในหัว และมือสองข้าง

© 2026 · ผลงานต้นฉบับ สงวนลิขสิทธิ์ · อาณาจักร เมือง และตัวละครทั้งหมดเป็นเรื่องสมมติ ไม่อ้างอิงบุคคลหรือ
ราชวงศ์ใดจริง

บทที่ ๑ — คืบที่ฟ้าผ่าลงกลางซากปราสาท

แพทย์หญิงอนัญญา ศีรวิธกานต์ อายุสามสิบหก ศัลยแพทย์โรงพยาบาลชุมชน ขึ้น
ชื่อเรื่องมือนิ่งและปากตรง เธอไปกับคณะสำรวจในฐานะแพทย์ประจำทีม คืบนั้น
ฝนตกหนักผิดปกติ มือข้างหนึ่งยังถือกระเป๋าเวชภัณฑ์ที่เธอจัดเองทุกครั้ง สายฟ้า
ฟาดลงที่ยอดปราสาทหินห่างไปไม่ถึงยี่สิบเมตร แสงขาวกลบทุกอย่าง

เมื่อเธอลืมตาขึ้น ฝนหยุดแล้ว ซากปราสาทที่พังทลายกลายเป็นปราสาทหินทั้ง
หลังที่ยังไม่มีรอยร้าวสักแห่ง มีคนถือคบเพลิงยืนล้อมเธออยู่ทุกคน นุ่งผ้าโจง

กระเบน สวมสร้อยลูกปัด และพูดภาษาที่เธอฟังไม่ออกสักคำ

เธอไม่ได้กรีดร้อง อาชีพของเธอฝึกให้ทำอย่างเดียวเมื่อเจอสิ่งที่อธิบายไม่ได้ —
ตรวจสอบสิ่งที่อยู่ตรงหน้าก่อน

เธอเปิดกระเป๋าออกดู มีดผ้าตัดสิบล่ม เข็มเย็บแผลกับไหม คีมหนีบ ถังมือยางสิบล่ม
สองคู่ ผ้าก๊อชหนึ่งม้วน หูฟัง พรอเทคไซ้ ยาชาเฉพาะที่หกขวด ยาปฏิชีวนะสอง
แผง ยาลดไข้หนึ่งกล่อง เกลือแร้งงแปดซอง และไฟฉายคาดหัวที่แบตเตอรี่หมดใน
ยี่สิบชั่วโมง

| ของพวกนี้จะหมดภายในสองสัปดาห์ สิ่งที่จะอยู่กับฉันไปตลอดมียางเดียว
| คือสิ่งที่อยู่ในหัว

สามเดือนต่อมา เธอพูดภาษาของคนที่นี่ได้พอสมควร และรู้แล้วว่าตัวเองอยู่ใน
นครอัสสุรา เมืองหินขนาดใหญ่ที่มีคูน้ำล้อมรอบ อยู่ใต้การปกครองของพระเจ้า
อินทรทเวะ ยุคสมัยที่ยังไม่มีใครในโลกนี้เคยได้ยินคำว่า "เชื้อโรค"

| บทที่ ๒ — น้ำใสที่ฆ่าคนทั้งหมู่บ้าน

โรคระบาดมาถึงในเดือนที่ห้า

ชาวบ้านเรียกมันว่า "โรคลงท้อง" คนที่ป่วยจะถ่ายเป็นน้ำขุ่นขาวคล้ายน้ำข้าวข้าว
ไม่หยุด อาเจียนไม่หยุด แล้วตายภายในหนึ่งวันครึ่ง ตาลิกโบ้ ผิวหนังที่หีบขึ้นมา

แล้วไม่ยอมคืนรูป

อนัญญาเห็นคนใช้รายแรกก็รู้ทันทีว่าเป็นอหิวาตกโรค และรู้ว่าเธอไม่มียาฆ่าเชื้อ เหลือพอจะรักษาคนเป็นร้อย แต่เธอรู้สิ่งที่สำคัญกว่านั้น — คนไข้หวัดส่วนใหญ่ ไม่ได้ตายเพราะเชื้อ แต่ตายเพราะขาดน้ำ

เธอสั่งให้ต้มน้ำจนเดือดแล้วทิ้งให้เย็น ผสมเกลือกับน้ำอ้อยเคี้ยวในอัตราส่วนที่เธอ กะด้วยฝ่ามือตัวเอง แล้วให้คนไข้จิบทีละน้อยตลอดเวลา ไม่ให้ดื่มรวดเดียว

หมอผีประจำหมู่บ้านคัดค้านเสียงแข็ง บอกว่าคนถ่ายท้องต้องอดน้ำ ไม่งั้นน้ำจะยิ่ง ไหลออก อนัญญาไม่เถียงสักคำ เธอแค่ขอคนไข้ที่หมอผีถอดใจแล้วมาห้าคน

สามวันต่อมา ห้าคนนั้นลุกนั่งได้ทั้งหมด

แต่สิ่งที่เธอทำหลังจากนั้นสำคัญกว่าการรักษา เธอเดินสำรวจทั้งวันแล้วพบว่าคน ตักน้ำกินจากคลองสายเดียวกับที่อยู่ใต้ลานถ่ายทุกข์ลงไปไม่ถึงสองร้อยก้าว

เธอขอให้ยายจุดถ่ายทุกข์ไปอยู่ปลายน้ำ ขุดหลุมลึกแล้วกลบด้วยขี้เถ้า ห้ามตัก น้ำดิบกินเด็ดขาด และให้แยกคนป่วยไปอยู่เรือนต่างหาก ใครดูแลคนป่วยต้องล้าง มือด้วยน้ำต้มผสมขี้เถ้าก่อนจับอาหาร

ผู้ใหญ่บ้านถามว่าทำไปทำไม ในเมื่อโรคมมาจากผีที่โกรธ

อนัญญาตอบว่า "ถ้าเป็นผี ทำแล้วก็ไม่เสียหายอะไรใช้ไหมเจ้าคะ"

ภายในสัปดาห์ คนป่วยรายใหม่ลดจากวันละยี่สิบกว่าคน เหลือวันละสองสามคน

แล้วหยุดสนิทในสัปดาห์ที่สาม หมู่บ้านข้างเคียงที่ไม่ได้ทำตาม ตายไปเกือบสี่สิบคน

| บทที่ ๓ — ใช้ที่มากับลมหนาว

ปลายปีนั้น ใช้อีกชนิดหนึ่งมาถึง

คราวนี้เป็นไข้สูง ปวดเมื่อยทั้งตัว ไอแห้ง แพร่เร็วจนคนในบ้านเดียวกันล้มพร้อมกันทั้งหลัง อนามัยยาแยกแยะได้ว่าเป็นเชื้อคนละชนิดกับอหิวาต์ และยาปฏิชีวนะที่เหลือใช้ไม่ได้ผลกับมันเลย

| ใช้แบบนี้ไม่มียาฆ่ามันโดยตรง ต้องประคองให้ร่างกายคนไข้ชนะเอง — ให้

| น้ำ ให้อาหาร ลดไข้ และที่สำคัญที่สุด อย่าให้มันแพร่ต่อ

เธอต้งกฎขึ้นมาสามข้อ ให้คนป่วยอยู่แต่ในเรือนตัวเอง ห้ามงานรวมคนทุกชนิด จนกว่าไข้จะสงบ และให้ทุกคนเอาผ้าปิดปากปิดจมูกเวลาเข้าใกล้คนป่วย

ข้อสุดท้ายทำให้เธอเกือบถูกขับออกจากเมือง เพราะการปิดหน้าต่างหน้าผู้ใหญ่ถือเป็นการดูหมิ่นร้ายแรง เธอจึงเปลี่ยนวิธีพูด บอกว่าผ้าผืนนั้นคือ "ผ้ากั้นลมพิษ" ที่หมอต้องสวมเวลาเข้าใกล้ผู้ป่วย เป็นเครื่องแสดงความเคารพต่อลมหายใจของอีกฝ่าย คนยอมทำตามทันที

คืนนั้นเธอหัวเราะออกมาเบาๆ ความจริงทางการแพทย์ไม่เปลี่ยนไปเลยสักนิด

| บทที่ ๔ — คืนที่หมอต้าแยยมถอย

เดือนที่แปด มีคนมาเคาะประตูเรือนของเธอตอนตีสอง

ลูกสาวของนายช่างหินเจ็บท้องคลอดมาเกือบสี่สิบชั่วโมง หมอต้าแยสามคนผลักดันดันหน้าท้อง และให้กินยาต้มที่ทำให้มดลูกบีบตัวแรงขึ้นเรื่อยๆ

อนัญญาตรวจอยู่ครู่เดียวก็รู้ว่าเด็กอยู่ในท่าขวาง ไหล่ติดอยู่ที่เชิงกราน ไม่มีทางคลอดออกทางช่องคลอดได้เลยไม่ว่าจะดันแรงแค่ไหน และถ้าดันต่อ มดลูกจะแตก แม่จะตายภายในไม่กี่ชั่วโมง ส่วนเด็กนั้นหัวใจเริ่มเต้นช้าลงแล้ว

เธอบอกกับนายช่างหินตรงๆ ว่ามีทางเดียว คือผ่าท้องเอาเด็กออก

ห้องนั้นเงียบไปทั้งห้อง ยุคนั้นการผ่าท้องหญิงมีครรภ์ทำกันเฉพาะตอนที่แม่ตายไปแล้ว ไม่เคยมีใครผ่าคนเป็นแล้วรอดทั้งคู่ หมอต้าแยคนโตพูดขึ้นว่า ถ้าเจ้าทำแล้วนางตาย เจ้าจะถูกประหาร

อนัญญาตอบว่า "ถ้าข้าไม่ทำ นางก็ตายอยู่ดีเจ้าคะ ต่างกันแค่ตายแบบไหน"

เธอเตรียมสี่สิบนาที ต้มมิดกับเข็มกับไหมในน้ำเดือด ล้างมือด้วยเหล้ากลั่น ปูผ้าต้ม

แล้วรอบท้องคนไข้ ให้คนถือคบเพลิงสีคนยืนสีมุมและห้ามขยับ ยาชาเฉพาะที่
เหลือสองขวดครึ่ง เธอฉีดทีละชั้นตามแนวที่จะลง

ไม่มียาสลบ คนไข้รู้สึกตัวตลอดเวลา มีคนสี่คนจับแขนขาไว้ และมีผ้าม้วนให้กัด

เธอลงมีดตามแนวขวางเหนือหัวหน้า แยกชั้นไขมัน แยกกล้ามเนื้อ เปิดเยื่อช่อง
ท้อง แล้วกรีดมดลูกอย่างระมัดระวังที่สุดในชีวิต น้ำคร่ำพุ่งออกมา เธอสอดมือเข้าไปจับ
ตัวเด็ก หมุนไหล่ แล้วดึงออกมาได้ในจังหวะเดียว

เด็กเงยบอญู่สีวินาที เธอเข็ดปากเข็ดจุมก ดัดฝ่าเท้าสองครั้ง — เสียงร้องดังขึ้นทั้ง
เรือน

จากนั้นเธอเย็บมดลูกสองชั้น เย็บกล้ามเนื้อ เย็บผิวหนัง รวบรวมกว่าเข็ม ใช้เวลา
อีกชั่วโมงครึ่ง

เจ็ดวันต่อมาแม่ลูกเดินได้เอง สิบสี่วันตัดไหม แผลไม่มีหนองแม้แต่จุดเดียว

หมอตำแยคนโตมายืนดูแผลอยู่นาน แล้วถามเธอด้วยเสียงเบาที่สุดว่า "แม่
หมอ...สอนข้าได้ไหม"

๑๑ บทที่ ๕ — ยาที่ปรุงจากดิน จากเปลือกไม้ และจากรา

ของในกระเป๋าทมกลงในเดือนที่สิบ อนุญาตรู้ว่าวันนี้ต้องมาถึง จึงเตรียมไว้ตั้งแต่
เดือนที่หก

สิ่งแรกที่สามารถคือเหล้ากลั่น เธอออกแบบหม้อกลั่นให้ช่างหม้อทำขึ้น กลั่นข้าสามรอบจนได้ของเหลวใสที่จุดไฟติด ใช้ล้งมือ ล้งแปล เช็ดเครื่องมือ นี่คือน้ำที่ลดคนไข้ติดเชื้หลังผ่าตัดได้มากกว่ายาตัวใดที่เธอเคยมี

อย่างที่สองคือยาลดไข้แก้ปวดจากเปลือกต้นหลิวริมน้ำ ต้มเคี้ยวจนขึ้น ได้น้ำยาขมจืดที่ได้ผลจริง เธอย้ำกับลูกศิษย์ว่าตัวยาซ่อนอยู่ในเปลือก ไม่ใช่ในคำสวด และห้ามให้เด็กเล็กที่กำลังเป็นไข้กินเด็ดขาด

อย่างที่สามคือขี้ผึ้งก่ามะถันผสมมันหมู ทาแก้โรคผิวหนังจากตัวไรที่ระบาดในค้มนงาน หายเกือบทุกรายภายในสองสัปดาห์

สิ่งที่เธอพยายามแล้วไม่สำเร็จคือยาปฏิชีวนะ เธอรู้ว่าราสีเขียวอมฟ้าบางชนิดสร้างสารที่ฆ่าแบคทีเรียได้ เพราะมันบนขนมปังกับข้าวต้มนานหลายเดือน ลองพอกแผลด้วยราสด ได้ผลบ้างในแผลตื้น แต่ล้มเหลวสิ้นเชิงกับการติดเชื้อในกระแสเลือด เธอเขียนบันทึกไว้ตรงไปตรงมาว่า

| รู้ว่ามันอยู่ในนั้น แต่แยกมันออกมาให้บริสุทธิ์และแรงพอไม่ได้ ถ้าไม่มีเครื่อง

| มือของยุคข้างหน้า วันหนึ่งจะมีคนทำได้ แต่ไม่ใช่ข้า และไม่ใช่ที่นี่

เธอไม่ได้เสียใจกับมันนานนัก เพราะสิ่งที่ช่วยคนได้มากที่สุดในยุคนี้ ไม่ใช่ยาวิเศษ แต่คือน้ำสะอาด มือที่ล้งแล้ว และการรู้ว่าเมื่อไรควรลงมือ เมื่อไรควรรอ

| บทที่ ๖ — หมอหลวงแห่งแผ่นดิน

ข่าวเรื่องหญิงผู้ผ่าท้องแล้วแม่ลูกรอดทั้งคู่ถึงพระราชวังในปีที่สอง พระเจ้าอินทรวะทรงเรียกเธอเข้าเฝ้าในวันที่พระราชธิดาพระองค์เล็กมีไข้สูงมาห้าวัน แพทย์หลวงทั้งเก้าคนถวายยาแล้วไม่ได้ผล

อนัญญาตรวจไม่นานก็พบฝีที่ต้นคอซึ่งซ่อนอยู่ใต้ไผ่ผม ลูกถามจนมีไข้ทั้งตัว เธอขอพระราชานุญาตกรีธาบายหนอง ล้างด้วยน้ำต้มผสมเหล้ากลั่น ใส่ผ้าระบายเปลี่ยนวันละสองครั้ง ไข้ลดในคืนที่สอง วันที่เจ็ดพระราชธิดาเสวยพระกระยาหารได้เป็นปกติ

ในท้องพระโรงวันนั้น พระเจ้าอินทรวะตรัสถามว่าเธอมาจากแคว้นใด เพราะไม่เคยมีหมอคนใดในแผ่นดินนี้รู้เรื่องร่างกายคนได้ลึกเท่านี้

อนัญญาหมอบลงแล้วทูลว่า "หม่อมฉันมาจากที่ไกลมากพะย่ะค่ะ ไกลจนเล่าไปก็คงไม่มีใครเชื่อ"

พระองค์ทรงนิ่งอยู่ครู่หนึ่ง แล้วตรัสว่าไม่จำเป็นต้องเล่า เพราะสิ่งที่พระองค์เห็นด้วยพระเนตรตนเองนั้นมากพอแล้ว

วันนั้นเธอได้รับการแต่งตั้งเป็น *"หมอหลวงแห่งแผ่นดิน"* พร้อมพระบรมราชานุญาตให้ตั้งเรือนหมอขึ้นในเมือง รับคนไข้ได้ทุกชนชั้นโดยไม่ต้องขออนุญาตผู้ใด และให้รับศิษย์ได้ไม่จำกัดจำนวน

เธอทูลขอเพิ่มเพียงข้อเดียว — ขอให้ศิษย์ของเธอเป็นหญิงได้ด้วย พระองค์ทรงพระสรวลเบาๆ แล้วตรัสว่า ในเมื่อหมอที่เก่งที่สุดในแผ่นดินก็เป็นหญิง จะห้ามไป

ทำไม

ปีที่ห้า เรือนหมอกกลางนครอัสสุรามีศิษย์สี่สิบสองคน ครึ่งหนึ่งเป็นหญิง หนึ่งในนั้นคือหมอตำแยคนโตที่เคยขู่จะให้ประหารเธอ

บนผนังหินด้านในเรือนหมอ มีอักษรสลักไว้สามบรรทัด เป็นกฎที่ศิษย์ทุกคนต้องท่องได้ก่อนจับมีด

หนึ่ง — น้ำต้องดื่ม มือต้องล้าง

สอง — สิ่งที่ตาไม่เห็น ไม่ได้แปลว่ามันไม่มี

สาม — ถ้าไม่รู้ให้บอกว่าไม่รู้ แล้วไปหาคนที่รู้

อนัญญาไม่เคยได้กลับไปยุคของตัวเองอีกเลย แต่ในคืนที่เธอเดินตรวจเรือนคนไข้รอบสุดท้ายก่อนนอน ผ่านเตียงที่มีคนหลับสนิทเรียงกันยี่สิบกว่าเตียง — คนที่ถ้าเป็นเมื่อห้าปีก่อนคงตายไปแล้วเกือบทั้งหมด — เธอก็ไม่เคยคิดอยากกลับอีกเลยเหมือนกัน

ความรู้ไม่มีความหมายอะไรเลย ถ้ามันอยู่แต่ในหัวของคนคนเดียว

มันจะเริ่มมีค่าก็ต่อเมื่อมีคนที่สองรับมันไปได้

และจะมีค่าที่สุด เมื่อคนที่รับไปนั้น ไปได้ไกลกว่าเรา

— จบบริบูรณ์ —